

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PROČ (NE)BÝT NEONACISTOU

Autor práce: Barbora Zelenková

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: doc. Dr. Ing. Danics Štefan, Ph. D.

Katedra: Katedra společenských věd

2012

1

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval (a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsovi, Ph. D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ZELENKOVÁ, B. *Proč (ne)být neonacistou : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 55 s.
Vedoucí bakalářské práce : doc. Dr. Ing. Danics Štefan, Ph.D.

Klíčová slova: neonacismus, extremismus, rasismus, krajní pravice.

Cílem práce je shrnout současnou krajně pravicovou scénu v České republice. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část definuje základní pojmy, dále se zabývá vznikem neonacismu a shrnuje současnou neonacistickou scénu v ČR, a to především neonacistické organizace. Dále poukazuje na trestnou činnost s extremistickým a rasistickým podtextem, a v neposlední řadě zkoumá problém z pohledu druhé strany – tedy antifašistů. V praktické části je zařazen veřejný průzkum, jehož cílem bylo zjistit, jak jsou mladí lidé v České republice informováni o problematice extremismu. V závěru práce analyzují preventivní programy na národní i místní úrovni.

ABSTRACT

ZELENKOVÁ, B. *Why (not)be Neo-Nazi : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 55 p.
Supervisor : doc. Dr. Ing. Danics Štefan, Ph.D.

Key words : neo-Nazism, extremism, racism, extreme right.

The aim is to summarize the current far-right scene in the Czech Republic. The work is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical section defines the basic concepts, discusses the emergence of neo-Nazism and neo-Nazi summarizes current virtual scene in the country, especially the neo-Nazi organization. Further points to crimes with an extremist and racist overtones, and finally examines the problem from the perspective of the other side - the anti-fascists. The practical part included a public survey aimed to find out how young people in the Czech Republic informed about the issue of extremism. In conclusion analyze prevention programs at national and local level.

OBSAH

A. TEORETICKÁ ČÁST	8
Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Charakteristika pojmů	10
2.1 Extremismus, radikalismus	10
2.2 Pravice, levice	10
2.3 Nacionalismus	11
2.4 Antisemitismus	12
2.5 Rasismus.....	12
2.6 Krajní pravice	13
2.7 Fašismus	13
2.8 Nacismus	14
3 Současná krajní pravice	15
3.1 Nacionalističtí populisté	15
3.2 Neofašismus	15
3.3 Neonacismus	16
3.4 Skinheads.....	17
4 Neonacistické organizace.....	19
4.1 Bohemia Hammerskins (BHS).....	20
4.2 Blood and Honour	20
4.3 Symbolika neonacistických organizací	21
5 Současná neonacistická scéna v ČR	23
5.1 Národní odpor.....	24
5.2 Resistance Women Unity (RWU)	25
5.3 Autonomní nacionalisté (AN)	25
5.4 Dělnická strana(DS)	27
5.4.1 Spolupráce DS (DSSS) a neonacistické scény.....	29
5.4.2 Konkrétní případy spolupráce	30
5.4.3 Volební výsledky DSSS v roce 2010	30
5.5 Aktivity pravicových extremistů v ČR.....	31
5.5.1 Pořádání koncertů White power music	31

5.5.2	Nejvýznamnější české skupiny WPM.....	32
5.5.3	Pořádání pravicově extremistických demonstrací.....	32
5.5.4	Projevy extremismu na internetu	33
6	Trestná činnost s extremistickým podtextem.....	36
6.1	Vymezení pojmu trestná činnost s extremistickým podtextem.....	36
6.2	Historie trestné činnosti s extremistickým podtextem v ČR.....	36
6.3	Osoby páchající trestnou činností s extremistickým podtextem	36
6.4	Trestná činnost páchaná pravicovými extrémisty	37
7	Pohled z druhé strany	38
7.1	Antifašistická akce (AFA).....	38
7.1.1	Významné akce pořádané AFA	40
7.2	Československá anarchistická federace (ČSAF).....	40
7.3	Good night white pride (GNWP)	41
7.4	Ne rasismu	41
B.	PRAKTICKÁ ČÁST.....	42
	Úvod.....	42
8	Veřejný průzkum.....	43
9	Preventivní programy v ČR	45
9.1	Preventivní programy MV ČR a Policie ČR.....	45
9.1.1	Nová policejní filozofie pro boj s extremismem.....	45
9.1.2	Antikonfliktní týmy – komunikací proti násilí	46
9.1.3	Program prevence kriminality a extremismu – „Úsvit“	46
9.2	„Pedagogické působení“, sociálně preventivní programy.....	47
9.3	Role neziskového sektoru.....	48
9.3.1	Projekt dovedu to pochopit? – Hrozby neonacismu	48
9.3.2	NEOnáček: Chcete ho?	48
	Závěr	49
	Seznam použitých zkratk.....	51
	Seznam použitých zdrojů	52
	Seznam příloh.....	54
	Přílohy.....	55

A. TEORETICKÁ ČÁST

Úvod

Jedním z aktuálních sociálně patologických jevů ve společnosti nejen posledních let, ale i předešlých desetiletí, je extremismus v jeho nejrůznějších formách. Cílem této práce proto je, shrnout současnou krajně pravicovou scénu v České republice. Fenomémem, jakým bezesporu extremismus je, se zabývají na vládních úrovních jednotlivé státy a komplexně zabezpečují tuto problematiku. Česká republika zabezpečuje problematiku extremismu v oblasti preventivní i represivní, a to na úrovních vládní, jednotlivých resortů, státních zastupitelství a dalších orgánů státní správy.

Tato práce s názvem Proč (ne)být nacistou se zaměřuje na charakteristiku extremismu, na jeho historické kořeny, vznik extremistickým skupin ve světě a v ČR, a především na to co vede mladé lidi k neonacistickému hnutí. Většina z nich je hluboce přesvědčena, že bojuje za správnou věc. Nejde tedy o to fenomén extremismu paušálně odsoudit, ale spíše jej pochopit a reflektovat.

Práce je strukturovaná do teoretické a následně do praktické části. Její součástí je tedy i provedení průzkumu, jehož cílem je ověřit zda jsou mladí lidé v této oblasti dostatečně informovaní. Dalším cílem je analýza v oblasti preventivního působení Ministerstva vnitra ČR, Policie ČR a neziskových organizací.

Při zpracování tématu bakalářské práce je použito informací z různých zdrojů. Jedná se jak o odborné publikace o extremismu, rasismu a xenofobii, zprávy státních orgánů, organizací a institucí a zprávy nevládních organizací zabývajících se touto problematikou, tak i přímého pozorování neonacistických akcí a rozhovorů s lidmi, kteří neonacistickou scénu znají. Určité závěry ve studii jsou získané na základě informací získaných z výše uvedených zdrojů a širšího pozorování scény a nelze je proto doložit odkazem na konkrétní zdroj.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cíl práce je zmapovat krajně pravicovou scénu na území České republiky, a pokusit se přijít na to, co mladé lidi k ztotožňování s touto ideologií vede.

Téma této práce jsem si vybrala z důvodu, že jde o aktuální téma, kterému dle mého názoru není věnována dostatečná pozornost, zejména ze strany prevence a informovanosti mládeže. Z tohoto důvodů se pak situaci více či méně razantněji snaží řešit radikální levice, tedy anarchisté a antifašisté. Obecně lze říci, že pro většinu stabilní společnosti představuje extremismus okrajový problém, což však neříká nic o závažnosti páchaní takto motivované trestné činnosti. To dokazují i ve své práci v kapitole trestná činnost s extremistickým podtextem.

Práci jsem se snažila pojmout jak z vědeckého hlediska, studiem odborných materiálů, tak i laickým pohledem sledováním a komunikováním s určitými skupinami jak se strany pravice tak levice.

I když já sama se ztotožňuji spíše s názory levice, tedy antifašistů, snažila jsem se na celou práci pohlížet nezaujatě a zachovat objektivní názor.

2 Charakteristika pojmů

2.1 *Extremismus, radikalismus*

Slovo extrém pochází z latiny a jeho význam je ‚nejvzdálenější‘ nebo ‚nejkrajnější‘. Lze předpokládat, že v politické teorii označuje tento pojem takovou pozici na pomyslné politické škále, která je nejvíce vzdálená od politického středu. Obvykle se však extremismus chápe jako jakákoli ideologie nebo aktivita, která směřuje proti stávajícímu politickému systému. Extremismus představuje střešový pojem pro všechny ideologie, které vystupují proti stávajícímu režimu, bez ohledu na to, z jakých pozic režim kritizují.

Slovo radikální má svůj původ v latinském slově radix, které označuje ‚kořen‘. Radikalismus je tedy takové jednání či řešení, které jde ke kořenu. Dnes se tento původní smysl setřel a zejména masmédia mají tendenci používat ho jako synonymum ke slovu extrémní.

2.2 *Pravice, levice*

Historicky pocházejí termíny levice a pravice z období Francouzské revoluce. Pokud dnes hovoříme o umírněné politické pravici a levici, máme tím na mysli stav, kdy levici reprezentuje socialismus a pravici konzervatismus a liberalismus. Základní rozdělení mezi pravici a levici se týká ekonomických témat. Prosazuje-li nějaká strana státní zásahy do ekonomiky a redistribuci bohatství ve prospěch chudších vrstev, jedná se o typicky levicový požadavek. Důraz kladený na rovnost lidí představuje klasické téma levice, zatímco akceptování nerovnosti je běžné pro konzervativní pravici.

Napravo stojí zastánci kapitalismu, svobodného trhu a liberalismu, nalevo pak zastánci socialismu, státní redistribuce a sociálních výhod. Na nejvzdálenějších koncích této osy pak stojí extremisté – komunisté a anarchisté nalevo a fašisté a nacisté napravo.

Poté co jsme se pokusili vymezit pravici a levici, podívejme se nyní i na obecné označení jejich extrémních variant. V praxi se termín ultrapravice používá pro souhrnné označení skupin sahajících od ultrakonzervativního nacionalismu přes pravicový populismus až k neofašismu a neonacismu.

Jednotlivá ultrapravicová uskupení se od sebe navzájem distancují, a to přinejmenším na veřejnosti. To se týká zejména neonacistů, kteří jsou obecně velmi obtížně přijatelní i v rámci celého ultrapravicového spektra, a řada ultrapravicových skupin – zejména těch, které usilují o veřejnou politickou činnost – bude velmi ochotně požadovat jejich tvrdý postih, a to tím halasněji, čím víc se bude jejich vlastní politika blížit neonacistickým myšlenkám. Osobní či neoficiální kontakty však obvykle existují mezi všemi subjekty v rámci celé ultrapravicové scény.¹

2.3 Nacionalismus

Nacionalismus se jako ideologie objevuje od konce 18. Století v souvislosti s Francouzskou revolucí a je základem většiny směrů krajní pravice. Když se nacionalismus v průběhu 19. století rodil, věřili jeho první nositelé, že národní uvědomění bylo uměle potlačeno mnohonárodnostními říšemi a že jednotlivé národy „spí“ a je třeba je probudit k jejich přirozeným projevům. Moderní nacionalismu vychází z představy, že lidstvo je přirozeně rozděleno do jednotlivých národů, které mají svou vlastní specifickou povahu, a že přirozené uspořádání společnosti proto vychází z jednotlivých národů, jež jsou definovány na základě národních jazyků, národní kultury a národního území. Cílem nacionalistů je tedy dosáhnout stavu, v kterém územní hranice splývají s hranicemi etnickými, jazykovými a kulturními.

Mezi nejčastější charakteristiky národa patří společný jazyk, kultura, dějiny a území, které jeho členové trvale obývají, a někdy se také připojuje náboženství. Situace se změnila po první světové válce, kdy definování nacionalismu nebylo již na základě jazyka, ale na základě krve. Byl-li stát vnímán jako záležitost národa a národ pak chápán jako pospolitost krve, není v takovém národě a ani státu pro jakékoli minority místo. Tím se otevřela cesta k ideologiím, jako byl fašismus a zejména nacismus, které spojily etnický nacionalismus s rasismem a antisemitismem.

¹ CHARVÁT, J. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha, 2007, s. 9 – 19.

2.4 Antisemitismus

Antisemitismus představuje specifickou podobu rasismu. Ačkoli je ve smyslu odporu vůči Židům v Evropě znám dlouho, termín samotný pochází až z 19. století. Historicky lze rozdělit antisemitismus na tři části.

Nejstarší je antisemitismus náboženský. Konkrétní projev tohoto typu antisemitismu představovaly středověké zákony namířené proti židovskému náboženskému společenství, případně i proti jeho nositelům. Typické příklady takových zákonů představují omezení výkonu zaměstnání, označování Židů, omezování židovských sňatků a narozených dětí a vynucené křtění. Tato forma antisemitismu však neměla absolutní podobu, neboť směřovala proti židovskému náboženství, a nikoli proti etnicitě.

Druhou formou je rasový antisemitismus, který odmítal antisemitismus náboženský s přesvědčením, že sami Židé jsou rasově oddělenou skupinou, kterou nemůže změnit ani přijetí křtu. Tuto změnu uspíšil jak klesající význam křesťanství v novověké Evropě, tak i prudký nárůst nacionalismu v průběhu 19. století.

Po druhé světové válce se díky hrůzám holocaustu stal antisemitismu v evropské politice de facto tabuizovaným, ale neznamená to, že přestal existovat. Pouze na sebe vzal jinou podobu. Pod nový antisemitismus spadá hlavně popírání holocaustu a antisionismus.

2.5 Rasismus

Termín rasismus se objevil v třicátých letech 20. století, zejména v souvislosti s nástupem nacismu v Německu. O rasismu můžeme hovořit tehdy, máme-li před sebou ideologii, která tvrdí, že rozdíly mezi jednotlivými etniky jsou vrozené a neměnné, přičemž se z faktu odlišností jednotlivých ras odvozuje existence rasové hierarchie – nadřazenost jedné rasy nad ostatními.

Extrémní podoby nabyl rasismus v případě nacistického režimu. V návaznosti na antisemitskou víru v židovské spiknutí věřil Adolf Hitler v dějinnou úlohu germánské rasy, která má jednou provždy zlikvidovat židovské nebezpečí, očistit od této rasové

zhouby Evropu a v důsledku celý svět. Jde o nejhorší projev rasismu, který lidstvo dosud poznalo.

Rasismus vychází z přesvědčení, že příslušníci jiných ras jsou primárně příslušníky jiných kultur, které nejsou kompatibilní s evropskou kulturou a civilizací. Tento druh rasismu se obvykle spojuje s všeobecnější xenofobií, zaměřenou obecně vůči všem cizincům. Ta se v jednotlivých zemích obvykle pojí s averzí vůči konkrétnímu etniku (v Německu jsou to Turci, ve Francii Arabové, v Británii Pákistánci, v Česku Romové) kterému je kladeno za vinu zhoršování ekonomické situace a parazitismus.

Jelikož je termín rasismus v současné době chápán negativně, hledají moderní rasisté cesty, jak se tohoto označení zbavit. Jednou z nich je používání slova ‚racialista‘. Racialismu je směr, který tvrdí, že mezi rasami existují dané a nepřekonatelné rozdíly, ale vyhýbá se označení některé rasy za nadřazenou. Požaduje však striktní segregaci. Tento termín se objevuje téměř výhradně v prostředí rasistických a neonacistických organizací a v podstatě neexistuje jediná dělící čára mezi rasismem a racialismem.

2.6 Krajiné pravice

Expanzivní nacionalismus se v průběhu 19. století pozvolna spojovala s rasismem, resp. antisemitismem, do ideového konglomerátu, který po první světové válce vyústil ve fašismus a nacismus. Významnou roli při formování krajní pravice sehrál také ideologický boj s konkurenční aktivistickou ideologií – komunismem. Když se později ukázalo, že v bolševickém Rusku je mezi komunisty vysoké procento Židů, spojil se agresivní antikomunismus se starším antisemitismem a došlo ke vzniku zárodků extrémní pravice, jak ji známe dnes.

2.7 Fašismus

Poprvé se fašismus dostal k moci v Itálii. V roce 1919 Benito Mussolini, původně radikální socialista, založil organizaci Fasci italiani di combattimento. Mussolini získal moc ve státě a v roce 1926 byla vyhlášena fašistická diktatura s vládou

jedné strany. Tím se stala Itálie vzorem pro nastupující nacistické hnutí v sousedním Německu.

Fašismus vychází z kombinace myšlenek syndikalismu, totalitního státu a šovinismu. Politický fašismus představuje syntézu expanzivního nacionalismu a antimarxistického socialismu. V jeho jádru nalezneme odmítnutí materialismu, který je pro fašisty představován liberalismem, marxismem a demokracií.

2.8 *Nacismus*

Nacismus vznikl ve stejné době jako fašismus a pod jeho vlivem, ale jeho cesta k moci byla podstatně delší a v konečném důsledku se od fašismu v mnoha ohledech vzdálil. Předchůdkyně nacistické strany vznikla v roce 1919 pod názvem Německá dělnická strana. Do této strany vstoupil původně jako informátor německé armádní rozvědky i Adolf Hitler a stal se šéfem propagandy.

Lze říci, že nacismus sestává z antikomunismu, antiliberalismu a antidemokratismu, dále z nacionalismu, rasismu a antisemitismu agresivní zahraniční politiky, vůdcovského principu, víry v pokrok prostřednictvím agrese a z přesvědčení o nutnosti a blahodárnosti rasového konfliktu v mezinárodním měřítku, jehož vyústěním bude zničení podřadných ras a vytvoření nového ‚nadčlověka‘.

Rozdíl mezi nacismem a fašismem je obtížně definovatelný, nicméně existuje. Oba tyto směry vycházejí z nacionalismu, oba upřednostňují oproti demokracii ‚vládu pevné ruky‘ a oba jsou rasistické. Rozdíl spočívá v tom, že zatímco fašismus stojí více na nacionalismu a zbožštění státu, je nacismus podstatně více postaven na mýtech a důležitější roli v něm hraje rasová otázka, což jej činí přitažlivým pro mladou generaci i mnoho let po válce.

3 Současná krajní pravice

Nacistická a fašistická ideologie vznikly během 20. let minulého století a doznaly největšího rozkvětu v době před druhou světovou válkou a v jejím průběhu. Po pádu fašistického režimu v Itálii a nacistického v Německu sice došlo k mezinárodnímu odsouzení fašismu, respektive nacismu, ale nezmizeli ani jejich přívrženci z období Mussoliniho a Hitlerovy vlády, ani myšlenky samotné. Pro ideologický rámec jejich aktivit se vžil název neofašismus, resp. Neonacismus, případně obecně extrémní či krajní pravice. Přestože existuje značné množství různých ultrapravicových uskupení, lze je všechna na základě jejich politického programu zařadit do tří základních skupin:

3.1 Nacionalističtí populisté

Populismus představuje styl politické propagandy, který se obrací na ‚obyčejného člověka‘, slibuje ho ochraňovat před ‚zkorumpovanými politickými elitami‘ a ‚státní byrokratickou mašinerií‘ na jedné straně a na druhé straně mu nabízí rychlá a jednoduchá řešení stávajících společenských problémů. Fixace na ‚obyčejného člověka‘ je pro populismus klíčová, zatímco schopnost dosahovat slibovaných řešení diskutabilní. Zaměřuje se na lidské emoce, zejména strach z imigrantů, narkomanů, homosexuálů atd. a z něj vyplývající touhu po pořádku a spravedlnosti, které slibuje dosáhnout razantně a silou. Na rozdíl od neofašistů a neonacistů se v pravicově-populistických stranách koncentrují lidé, kteří mají zájem o reálnou politickou činnost. Strany obvykle projevují ochotu spolupracovat do jisté míry s obdobnými subjekty v zahraničí, skutečný zájem na vytváření nějaké mezinárodní struktury ale nemají. Obecně lze říci, že pravicovní populisté představují umírněnou variantu neofašismu, přičemž tato umírněnost je způsobena především jejich snahou o politickou přijatelnost.

3.2 Neofašismus

Termín neofašismus označuje fašistické skupiny vzniklé po druhé světové válce. Hlavním krédem neofašistů je silný, zdravý a nezávislý národ. Proto neofašisté ostře

vystupují jak proti nadnárodním organizacím, tak proti imigraci, zejména z rozvojových zemí. Jejich rétorika má proto výrazně xenofobní a rasistický charakter. Významnou roli v neofašistické rétorice sehraává také boj proti ‚kulturnímu imperialismu USA‘ a odpor k narkomanii a homosexualitě.

3.3 Neonacismus

Neonacismus je třeba chápat jako pojem, který slouží především pro označení daného fenoménu zvnějšku, protože neonacisté sami tento pojem pro označení sama sebe neužívají. Zpravidla se označují za národní socialisty, případně za nacionalisty.² Paradoxem proto je, že oproti ostatním pravicovým extremistům neonacisté pohrdají nacionalismem, nebo přesněji – pokládají ho za překážku ve sjednocení bílé rasy a společného boje za panárijskou Evropu. Neonacisté navazují přímo na hitlerovský nacismus a často se odvolávají na starogermánskou nebo keltskou historii, avšak i ty v zásadě pouze kopírují původní hitlerovskou doktrínu.

Politicky představuje neonacismus fúzi rasismu a antisemitismu s militantním antikomunismem a vůdcovským principem nahrazujícím demokracii. Ideologicky navazují na rasovou koncepci Hitlerova Německa. Existuje však jistá, nikoli nevýznamná část neonacistů, pro které termín ‚neonacismus‘ nic neznamenaá, v podobných kategoriích vůbec neuvažují a jejichž příklon k neonacismu se mnohem spíš definuje na základě jejich subkulturní příslušnosti než politického názoru. Na druhou stranu existuje relativně úzká skupina vůdců, pro něž jsou otázky politického charakteru zásadní a kteří je používají pro aktivizaci svých sympatizantů.

Neonacisté nekladou hlavní důraz na národ ale na rasu a nerozpakují se sahat k násilí vůči těm, které označují za své nepřátele. Kupodivu to většinou nebývají Židé, ale spíš příslušníci etnických menšin a protivníci z opačného politického spektra, tedy antifašisté, anarchisté a komunisté.

Neonacisté obvykle nevytvářejí politické strany, běžnější jsou pro ně subkulturně-politické skupiny, z nichž nejvýznamnější jsou zejména skupiny Blood nad

² BASTL, M. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Grada, 2011, s. 140

Honour a Hammer Skinheads s mezinárodním dosahem. V českém prostředí patří mezi tyto skupiny zejména neregistrovaná organizace Národní odpor.

Jejich fungování se blíží modelu náboženských sekt. Pojítkem těchto skupin není ani tak politika, ale spíše subkultura rasistických skinheads. Nejdůležitější roli zde hraje společně sdílená vnější image a tzv. White Power Music. Hudební formace mají pro extrémní pravici zcela zásadní význam. Formulují a šíří ideologické poselství, na jejich koncertech se radikálové setkávají, navazují nové kontakty a utužují pocit jednoty. Kromě hudby šíří své názory pomocí svých časopisů tzv. zinů. Širší veřejnost tak nemá mnoho příležitostí se s nimi setkat. Značnou část ne-li, většinu neonacistů tvoří subkultura skinheads, a to zejména její rasistická část.

Pro neonacisty je také důležité budování vlastní image, která bývá obvykle skinheadská či polovojenská s řadou skinheadských atributů, jako jsou tvar písma nebo vavřínový věnec a oblíbené oděvní značky Lonsdale či Fred Perry. V praxi to vede k tomu, že většina rasistických skinheads je ochotna investovat do hudby a oblečení mnohem větší sumy než většina běžné populace. Vzhledem k tomu, že hudební vydavatelství a valná část oděvních značek oblíbených u rasistických skinheads je v rukou neonacistických aktivistů, končí tyto peníze zpátky v neonacistickém hnutí.

Neonacistická ideologie je pro většinu společnosti naprosto nepřijatelná, a proto je třeba ji nahradit přijatelnější variantou se současným zachováním co největšího možného počtu definičních znaků pro vlastní příznivce. Lze tedy říci, že pro neonacismus je typické zakrývat své vlastní postoje za maskou neofašismu nebo nacionalismu. Rasistické, xenofobní a antisemitské postoje nejsou tedy mnoha krajně pravicovými skupinami nazývány pravými jmény a obvykle jsou shrnovány pod zástupný termín ‚vlastenectví‘.

3.4 *Skinheads*

Hnutí skinheads vzniklo na konci šedesátých let minulého století v Anglii jako hnutí mladých, často nezaměstnaných mužů z dělnických předměstí. Jeho předchůdci byly angličtí Mods a přistěhovalci z Jamajky zvaní Rude Boys. Splynutím těchto dvou subkultur vzniklo zcela originální hnutí mládeže, které kladlo velký důraz na styl oblékání odkazující se ke svým dělnickým kořenům, na hudbu a kulturu tančiren,

fotbalové fandovství a na násilí. První skinheads se rekrutovala stejnou měrou z obou částí – bělošské i černošské. Rané hnutí skinheads nebylo rasistické a jen těžko bychom o něm mohli mluvit jako o hnutí politickém. Na druhou stranu je nutné zdůraznit, že hnutí se od počátku formovalo jako násilné. Zároveň se hnutí vymezovalo vůči hippies, zejména kvůli zjevu a také kvůli jejich pacifismu a pozitivnímu vztahu k drogám. Na konci šedesátých let zájem o ně upadl. Vrátilo se až v polovině sedmdesátých let spolu s punkovou revoltou. Záhy však nastaly třenice, neboť v punku spatřovali otevřený přístup k drogám, obdobnou politickou profilaci směřující spíš doleva a vnímali u nich také asociální image, která se pořádkumilovným skinheadům často přičila. Díky těmto pnutím se na konci sedmdesátých let hnutí začalo štěpit, aby se posléze pod vlivem politiky britské krajně pravicové strany British National Front rozdělilo do tří skupin: rasistické, nerasistické (tradiční) a antirasistické.

Deformace původního hnutí směrem k otevřenému rasismu vyvolala záhy reakci těch složek hnutí skinheads, které rasismus odmítaly. V polovině osmdesátých let vznikla v USA původně lokální skupina nazvaná SHARP, přičemž myšlenka antirasistických skinheads se rychle rozšířila do celého světa již v podobě samostatné odnože hnutí skinheads. Antirasismus vedl také ke kontaktům s podobně orientovanými skupinami a řada aktivistů začala spolupracovat s antifašisty z okruhu anarchistických a radikálně-levicových organizací, jako jsou Antifašistická akce nebo Red Action.³

³CHARVÁT, J. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha, 2007, s. 9 – 19.

4 Neonacistické organizace

Z hlediska politologické koncepce se u neonacismu jedná o politické hnutí sestávající z různých organizačních forem (strany, zájmové skupiny, média, militantní struktury, subkulturní mládežnické prostředí), které je v opozici vůči stávajícím demokratickým režimům.⁴

Militantní neonacistické hnutí je v současné době ze sociálního hlediska reprezentováno především příslušníky mladé generace, přičemž však neexistují přesné sociologické výzkumy struktury či příčin politické socializace do tohoto hnutí.

Na tomto základě se lze domnívat, že v ČR působí kolem militantních 4000 aktivistů a aktivistek. Tvrdé jádro přesvědčených a systematicky aktivních osob může být tvořeno přibližně 400 lidmi, přičemž hlavní ideové a strategické impulsy udává kolem 10 až 15 aktivistů. Jsou to především propagátoři nových směrů, jako jsou autonomní nacionalisté, zastánci dogmatické neonacistické spolupráce s německými strukturami Národního odporu, zastánci tradičního skinheadského image a vazby na síť Blood & Honour.

Věkovou strukturu tvoří kolem 25% aktivisté ve věku 13-18 let, značnou roli v tomto směru sehrávají sociální sítě a tzv. facebookoví bojovníci, kteří jsou militantní především na této sociální síti a ne v pouličních násilných aktivitách. Hlavní část kolem 40% je tvořena lidmi mezi 19-25 lety. Zhruba 30% aktivistů je ve věku 26-35 let a kolem 5% je jich starších. Jedná se zpravidla o lidi, kteří jsou v neonacistické scéně již od počátku 90. let. Pokud se týká dalších charakteristik soudobé militantní neonacistické scény, lze počet žen ve scéně odhadovat kolem 15-20%.⁵

Řada neonacistů se rovněž vnímá jako součást transnacionálního neonacistického hnutí, tedy jako součást mnohem většího a komplexnějšího celku, než jakým je hnutí na národní úrovni. Doposud ale mezinárodní struktury neonacistů měly a mají velmi volnou strukturu a konkrétní organizace zpravidla i poměrně krátkou dobu existence. Objevují se však i výjimky, jako například již přes dvacet let fungující

⁴BASTL, M. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Grada, 2011, s. 140

⁵ <http://www.mvcr.cz/clanek/studie-ceske-militantni-neonacisticke-hnuti-aktualni-trendy.aspx>

mezinárodní militantní neonacistické organizace Hammerskins Nation a Blood and Honour.⁶

4.1 Bohemia Hammerskins (BHS)

Bohemia Hammerskins jako pobočka Hammerskins Nation představovala v devadesátých letech skutečně vlivnou militantní organizaci s celorepublikovou působností. Éra její aktivity je datována obdobím 1993-1996, kdy představovala vůdčí organizaci na české NS skinheadské scéně. Svoji činnost utlumila hlavně z důvodu zásahů bezpečnostních složek. V rámci svých aktivit se BHS soustředili na vydávání zinů, distribuci materiálů a pořádání koncertů, kterých se mimo jiné účastnily neonacistické kapely ze zahraničí. Je pravděpodobné, že struktura částečně přetrvala déle, nicméně bez viditelnější aktivity.

4.2 Blood and Honour

Organizaci Blood and Honour založil v 80. letech minulého století v Británii zpěvák neonacistické kapely Skrewdriver Ian Stuart Donaldson. Název Blood and Honour znamená v překladu Krev a čest, což byl bojový pokřik Hitlerjugend. Organizace se hlásí k odkazu Třetí říše a její hlavní činností je organizování srazů a koncertů, vydávání a distribuce hudebních nosičů, nášivek a časopisů.⁷

Od roku 1997 se stává nejvýznamnějším zástupcem neonacistické skinheadské scény v České republice pobočka Blood and Honour Division Bohemia (BHDB), která převzala činnost BHD a její aktivity se soustředily především na vydávání zinů, pořádání srazů a koncertů neonacistických kapel. V současné době česká pobočka aktivitu nevyvíjí, přestože v zahraničí je tato mezinárodní organizace velmi aktivní a úspěšná. Z pražské části Blood and Honour se koncem devadesátých let vydělil Národní odpor (NO), který v krátké době získal na scéně dominantní postavení.⁸

⁶ BASTL, M. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Grada, 2011, s. 142

⁷ <http://www.romea.cz/cz/zpravy/v-cr-vznikl-novy-web-neonacisticke-organizace-blood-and-honour>

⁸ BASTL, M. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Grada, 2011, s. 144

4.3 Symbolika neonacistických organizací

Symbyly jsou významným nástrojem, jenž neonacistické hnutí využívá na třech základních úrovních, které se vzájemně prolínají. V první řadě je prostřednictvím symbolů vytvářena mytologie, vlastní tradice a vizualizace myšlenek neonacistického hnutí, za druhé slouží symboly k projevení vzájemné sounáležitosti a k vnější identifikaci příznivců neonacistického hnutí a za třetí jsou prostřednictvím symbolů prezentovány myšlenky a postoje neonacistů.

Rasističtí skinheads užívají především starogermánské runy, symboliku nacistického Německa, kryptogramy, personifikované symboly, symboliku barev či vlastní stylizované znaky a hesla.⁹ Viz příloha II.

Jednotlivé symboly mohou být považovány za otevřeně nebo latentně rasistické, xenofobní nebo antisemitistické nebo za symboly bez rasistického, xenofobního nebo antisemitského zaměření. Do první kategorie jsou řazeny ty symboly, se kterými většinová populace spojuje rasovou, národnostní či třídní zášť a chápe je jako symboly závadové a ohrožující určitou skupinu obyvatel. Jedná se především o symboly zneužité nacistickým a fašistickým režimem jako hákový kříž, Totenkopf, dvě Sig-Rune.

Druhou kategorií tvoří symboly, u kterých není jejich závadnost široké veřejnosti jasná na první pohled. Význam jednotlivých symbolů není často zcela zřejmý a jednoznačný (keltský kříž, některé severské runy, symbolika čísel, symbolika barev, akronymy).

Do třetí kategorie jsou zařazeny zcela nezávadné symboly, většinou nápisy IAN STUART, SKINHEAD atd.¹⁰

Znalost symboliky neonacistických hnutí umožňuje rozeznat sympatizanty neonacistických hnutí a zaujmout odpovídající postoj vůči těmto osobám a sdělením. Symboly se mění vlivem státní represe, která veřejné užívání symbolů sloužících k šíření myšlenek neonacismu postihuje, vlivem vlastního vývoje neonacistické

⁹ http://www.chceteho.cz/content/wp-content/neonacek_c41.pdf

¹⁰ CHMELÍK, J. Symbolika extremistických hnutí, Trivis, Praha 2000

subkultury, a v neposlední řadě v souvislosti s módními vlivy, které ovlivňují i neonacistické hnutí.¹¹

¹¹ Gabařová, D. (ed.). Dovedu to pochopit? – Hrozby neonacismu. Člověk v tísni, o.p.s., Praha 2008.

5 Současná neonacistická scéna v ČR

Česká neonacistická scéna doznala v první dekádě 21. století zásadních změn. V posledních deseti letech probíhá v rámci neonacistického hnutí výrazná kvalitativní proměna a strategie jednotlivých subjektů se mění zásadním způsobem. Nejvíce se akcentují rysy jako radikalizace, politizace a profesionalizace. V devadesátých letech 20. století byla neonacistická scéna uzavřená sama pro sebe, v podstatě mimo zájem široké veřejnosti. Shromáždění neonacistů se omezovala na soukromé akce typu oslavy narozenin, výročí a soukromé koncerty, veřejnosti zcela uzavřené. V posledních letech si ale hnutí uvědomuje, že pro zviditelnění se a pro prosazování nacionálně socialistických představ je potřeba učinit mnohem více. Neonacistické hnutí se tedy začalo věnovat politickým tématům a postupně začalo opouštět uzavřená místa a vstupovat do veřejného prostoru – do ulic.¹²

Vývoj české neonacistické scény od roku 2010 byl poznamenán řadou opatření bezpečnostních složek, několika rozhodnutími soudů v neprospěch pravicových extremistů

i celkovým celospolečenským tažením proti pravicovému extremismu. Část stíhaných aktivistů patřících k „elitě“ neonacistické scény vzhledem k probíhajícím trestním řízením podstatně omezila svou činnost a přestala se angažovat jak v DS (DSSS), tak v neonacistických buňkách. Absence vůdčích osobností spolu s obavami z dalších represivních zásahů pak vedly k útlumu aktivit pravicových extremistů.

I nadále se stoupenci krajní pravice zaměřují na otázku problematického soužití s romskou komunitou, zejména v souvislosti s napadeními majoritního obyvatelstva ze strany Romů.

Stále častěji část aktivistů, zejména těch „mladších“, kritizuje její stagnaci a prosazuje otevírání se novým prvkům jako graffiti, piercing či hudební styl hip-hop, které spolu s odmítnutím odkazu Hitlerovy Třetí říše a tolerancí vůči homosexuálům považují za nezbytné k přilákání sympatizantů z řad mládeže a celkovému oživení. Stará generace neonacistů ovšem pronikání nových trendů kategoricky odmítá s tím, že jsou spojené

¹²BASTL, M. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Grada, 2011, s. 169-173

s anarchoautonomním prostředím a jejich zavedení by znamenalo zradu ideálů pravicově extremistického hnutí.¹³

5.1 Národní odpor

V letech 1997 – 1998 vyvstaly v BHDB problémy mezi pražskou a plzeňskou částí. Pražská část měla mnohem větší zájem na politické činnosti, proto tedy založila vlastní militantní organizaci neonacistických skinheads pod názvem Národní odpor (NO). Svou činností navázal na cíle a strategie BHDB, tedy propagace a prosazování nacionálního socialismu, a i nadále pokračoval v hlavní činnosti BHDB – organizace koncertů s tím, že větší prostor ale bude věnován prosazování politických zájmů.

Národní odpor sám sebe prezentuje na webových stránkách jako hnutí národních socialistů a národovců, v posledních letech je zřetelný příklon příznivců NO k neonacismu, který je prosazován ve formě „white power“, tedy hnutí „bílé síly“. Národní odpor tyto aktivity prosazuje pořádáním koncertů a dále pochody a demonstracemi, které jsou nahlašovány pod různými fiktivními záminkami. Na těchto akcích NO propaguje svoje myšlenky prostřednictvím plakátů a letáků šířených po internetu, dále projevy, transparency, vlajkami a skandováním hesel při shora uvedených akcích. Jejich myšlenky a ideje jsou rovněž prosazovány ilegálními a násilnými akcemi.

Struktura Národního odporu vychází z osvědčeného principu zahraničních neonacistických uskupení: odpor bez vůdce („leaderless resistance“), kdy jednotlivé buňky jsou prakticky samostatné a s ostatními spolupracují jen v případě společného zájmu. V současné době se buňky NO nacházejí v těchto regionech: Praha, Brno, České Budějovice, Hranice na Moravě, Jihlava, Olomouc, Havlíčkův Brod, Tábor, Slezsko, Karlovy Vary, Mělník a Teplice. Každá shora jmenovaná buňka se snaží provozovat finanční fondy na krytí svých aktivit a na podporu vězněným kamarádům, které označuje jako válečné zajatce. Tyto finanční částky jsou získávány především ze vstupného na koncertech s mezinárodní účastí a na prodeji propagačních materiálů.¹⁴

V současné době ztrácí Národní odpor své výsadní postavení. V roce 2010 byl takřka nefunkční, většina jeho poboček ustrnula v nečinnosti. Potýkal se s celou řadou

¹³ www.mvcr.cz/soubor/zprava-pdf.aspx

¹⁴ <http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2007.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

potíží, z nichž patrně nejvýraznější byly finanční problémy a vyhrocené osobní spory. Stav NO se projevil i v neschopnosti zorganizovat vlastní větší veřejné shromáždění. Klesající aktivita byla patrná i na webu této organizace. Bezesporu bylo příčinou zasažení organizace trestním stíháním v rámci policejní akce Power a Lotta, kdy se část členské základny rozptýlila do jiných subjektů, zčásti se aktivizovala v rámci DSSS.¹⁵

5.2 *Resistance Women Unity (RWU)*

V souvislosti s novou dekádou 21. století je důležité uvést, že se na neonacistické scéně částečně vyprofilovalo i ženské hnutí. Ženské organizace existovaly i v devadesátých letech, ale nebyly tak výrazně politicky aktivní ve veřejném prostoru.

V roce 2007 vznikla nová skupina RWU, která byla založena převážně partnerkami českých neonacistů. Cílem RWU je podpořit neonacistické hnutí a zároveň naplnit tradiční roli ženy, tzn. Vychovávat děti k národnímu socialismu. Aktivity RWU směřují k podpoře svobodných matek v rámci hnutí, pořádání aktivit pro děti a významně se zapojují do péče o P.O.W., neboli o osoby napojené na neonacistické hnutí, které byly uvězněny za činnost související s hnutím. Tito lidé jsou považováni za nespravedlivě stíhané hrdiny.

Aktivita RWU byla omezena v roce 2010 policejní akcí, při které byla zatčena i hlavní vůdčí osobnost této organizace Michaela Dupová.¹⁶

5.3 *Autonomní nacionalisté (AN)*

Autonomní nacionalisté představují zcela novou podobu neonacismu, typickou právě pro 21. století. Jedná se o strategickou a koncepční proměnu současného neonacismu, nikoli o změnu ideologickou. Koncept autonomního nacionalismu přejali čeští neonacisté z Německa, kde se první přívrženci objevili v roce 2002, v souvislosti s částečným ochromením tamní neonacistické scény kvůli řadě zákazů jednotlivých organizací a odlivu sympatizantů s tímto hnutím, především kvůli obavě z trestů.

¹⁵ www.mvcr.cz/soubor/zprava-pdf.aspx

¹⁶BASTL, M. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Grada, 2011, s. 149

Organizace AN vychází z principu rozvolněné struktury, jednotlivé skupiny nejsou provázány oficiálními vazbami. Pracují na principu odpor bez vůdce. Organizační strukturu a hierarchii považují za škodlivou a brání se vytváření celostátních organizací. Za mnohem efektivnější strategii považují existenci početně malých buněk po celé republice – lokálně působících, které spolu komunikují a kooperují skrze své vůdčí osobnosti, jimiž jsou místní aktivisté s přirozenou autoritou. Právě volná a neformalizovaná struktura postrádající rysy hierarchie měla celému hnutí zajistit vysokou akčnost, mobilnost a zároveň ochranu před státní mocí, které byla znemožněna infiltrace.

AN se viditelným způsobem odlišují od starší generace neonacistů a skinheadské scény. Svoji image postavili na přesvědčení, že nezáleží na tom, jak se kdo obléká a jakou hudbu poslouchá. Opravdu záleží pouze na politické orientaci, již není důležité holit si hlavu, nosit bombery a vysoké šněrovací boty. Takové oblečení AN vyměnili za oděv v tzv. Black block stylu – kompletní černé oblečení, bez nášivek či jiných výrazných značek. Typickými se staly černé mikiny a bundy s kapucí, včetně černých kalhot, černých baseballových čepic a černých slunečních brýlí. Často se také objevují palestinské šátky, které slouží k zahalení obličeje. Ke stylu potom patří také velké množství černých vlajek. S black block stylem těsně souvisí i strategie pochodů a demonstrací. Tento styl znesnadnil situaci protivníkům AN i v tom ohledu, že přidává na anonymitě účastníků demonstrace. Vzhledem k tomu, že jsou oblečeni stejně jako levicoví extremisté, je těžké je od sebe rozeznat.

Autonomní nacionalisté si našli silné partnery pro spolupráci především v Národním odporu a Dělnické straně. Obecně platí, že v České republice je díky personálnímu propojení jednotlivých uskupení obtížné od sebe odlišit svobodný a autonomní nacionalismus. V českém prostředí se adaptoval více méně mix těchto konceptů.

Členskou základnu AN v současné době tvoří řádově několik stovek aktivistů. Vzhledem k neformální struktuře není možné přesné číslo vyjádřit. AN sami propagují, že se chtějí otevřít hlavně mladým lidem. Průměrný věk se proto postupem času neustále snižuje a není tedy výjimkou, že se do aktivit zapojuje i mládež ve věku patnáct

až šestnáct let a je zcela běžné, že do hnutí vstupují jedinci ve velmi nízkém věku, třeba i dvanáct let.¹⁷

Vzhledem k tomuto faktu se nabízí otázka, co tuto věkovou kategorii láká se k nim připojit a jak Autonomní nacionalisté jedince upoutávají, protože počet přívrženců stále stoupá. Kontakt s mladými lidmi navazují buď osobně, přes známé nebo jim k tomu slouží koncerty. Návštěva takového místa funguje jako příprava na vstup do hnutí. Noví zájemci jsou následně „zaškoleni“ a uvedeni do politické práce spolku. Nadále se účastní pravidelných společných večerních setkání a kolektivní zážitky v nich posiluje náležitost ke skupině. Faktor zábavy hraje u mnohých lidí větší roli, než zapálená odhodlanost být politicky aktivní. AN přitahují mladé lidi především svojí neformálností a snadnou dostupností v tom smyslu, že není složité do spolku vstoupit.

Autonomní nacionalisté, ať už úmyslně nebo ne, byli novými subkulturami zasaženi a dnes je viditelně ovlivňují především hip–hopová scéna a s ní spojené oblékání, graffiti, skateboard styl, dále se objevuje techno, house a v menší míře i soul, punk, reggae. Tento posun jim do jisté míry pomohl v tom směru, že se stali atraktivnější pro mladé.¹⁸

5.4 Dělnická strana(DS)

Nejvýznamnějším představitelem celé krajně pravicové stranické rodiny v České republice, i co do počtu získaných voličských hlasů, se v první dekádě 21. století stala dělnická strana.

Dělnická strana byla založena bývalými členy krajně pravicové politické strany Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa a zaregistrována byla Ministerstvem vnitra České republiky 20. prosince 2002 pod názvem Nová síla. Jedním ze zakládajících členů byl Tomáš Vandas, jež se stal předsedou Dělnické strany a tuto funkci zastával až do jejího zániku v roce 2010.¹⁹

Život dělnické strany lze rozdělit na několik vývojových etap, které do jisté míry definují ideové profilace strany. První etapa, začínající rokem 2003, je charakterizována

¹⁷BASTL, M. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Grada, 2011, s. 149

¹⁸ <http://www.rexter.cz/autonomni-nacionalismus/2008/11/01/>

¹⁹ www.mvcr.cz/soubor/zprava-pdf.aspx

spoluprací s Národní stranou a předvolebním projektem Národní pětka. Druhou etapou vývoje je tzv. přechodné období, DS se v tomto na základě předchozích zkušeností také rozhoduje, že již ve volbách nebude kandidovat v koalici s dalšími subjekty a bude sestavovat vlastní kandidátky.

Třetí vývojová fáze DS propuká v roce 2007, kdy se strana otevírá neonacistické scéně a navazuje spolupráci s neregistrovanými organizacemi a hnutími jako Autonomní nacionalisté a Národní odpor. Pro toto poslední období života DS je příznačná zvýšená veřejná aktivita, zvýšená radikalita a ochota podpořit násilné projevy. Tematicky se DS postupem času posunula více k etnickým otázkám romské problematice, přistěhovalectví, xenofobii a postmaterialistickým tématům. Důraz na práva zaměstnanců a sociální tematika oproti prvním rokům existence ztratili na intenzitě. Především romská problematika se stala primárním tématem a zastínila vše ostatní, což mimo jiné pramení i z využití obecně negativního postoje k Romům v české společnosti. Strmý nárůst kritiky romské menšiny a přistěhovalců je patrný od roku 2007. Třetí etapa končí 17. února 2010, kdy Nejvyšší správní soud na návrh vlády tuto stranu rozpustil z důvodu její protiústavní činnosti. Na základě důkazů byla DS označena za stranu ovládanou militantními rasisty a byla potvrzena její personální provázanost s Národním odporem a Autonomními nacionalisty. Rozpuštění DS představuje v polistopadovém vývoji České republiky první případ, kdy tato sankce postihla politickou stranu z jiných důvodů než kvůli nedodržení formálních pravidel.

Členská základna a vedení strany ihned po zákazu přešly pod hlavičku Dělnické strany sociální spravedlnosti (DSSS). Posty místopředsedů obsadily opět známé osoby z vedení Dělnické strany. Členská základna včetně vedení strany naplnily stran i po ideové stránce, kdy si přenesly kompletní agendu Dělnické strany, včetně stranického tisku.

Dne 3. března 2009 DS založila mládežnickou organizaci Dělnickou mládež, která se od svého počátku odkazovala ke kulturní revoluci jako způsobu obrany před materiálním a kapitalistickým světem. Dělnická mládež (DM) je samostatnou mládežnickou organizací národní orientace. Má za cíl sdružovat mladé občany České republiky na základě jejich spříznění s idejemi sociálními a národními a respektování zásad života ve svobodné společnosti. Odmítá šíření drog a liberalizaci, která mladým ztěžuje jejich místo ve společnosti. Nechce se podřídit převládající atmosféře, odrazující mládež od spoluúčasti na veřejném dění a spolurozhodování o budoucnosti naší země.

Smyslem její činnosti je systematická práce mezi mládeží a s mládeží, podpora a propagace idejí a programu DSSS.²⁰ Na počátku roku 2010 však sama čelila možnosti rozpuštění v důsledku událostí, které se týkaly DS.

DS se od svého vzniku aktivně účastnila téměř všech volebních klání na všech úrovních s výjimkou voleb senátních, a to z důvodu, že nevnímala Senát jako potřebný orgán a požadoval jeho zrušení. Do volebního klání o senátorské pozice se strana zapojila až jako DSSS v roce 2010.

5.4.1 Spolupráce DS (DSSS) a neonacistické scény

Spojení Dělnické strany se skupinami Národního odporu a autonomních nacionalistů naznačuje nový trend, který můžeme na krajně pravicové scéně vidět. Jde v něm o propojení oficiálních politických subjektů a neonacistického podzemí, o rozsáhlou proměnu image krajní pravice a samozřejmě také o proměnu rétoriky a politické agendy. Ale nejde v něm o proměnu ideologie.

Prostor krajní pravice je dlouhodobě strukturován následujícím způsobem: na jedné straně stojí oficiální politické strany a registrované organizace, které se mohou legálně účastnit politického soupeření, ale obvykle trpí zásadním nedostatkem kádrů. Na druhé straně stojí neonacistické hnutí, které nemá legální charakter, ale zato disponuje relativně silnou a disciplinovanou členskou základnou. Tato situace nabízí jen jediné logické vyústění: obě části spektra krajní pravice propojit. Tato situace nastala v České republice již jednou, a to na přelomu tisíciletí v souvislosti se vznikem Národně sociálního bloku. Ale nyní je situace již jiná, než byla v roce 2000. Špičky neonacistického hnutí už dávno netvoří ona masa holohlavých halamů se sotva dokončeným základním vzděláním, které nám servírují média. Místo toho si současná elita krajní pravice díky rozšiřování soukromého školství doplňuje formální vzdělání a zařazuje se mezi vysokoškoláky. Tato skupina má zájem na politické činnosti, ale dobře si uvědomuje, že ji nemůže vystavět na tradiční neonacistické rétorice ani na spojení se zprofanovaným hnutím skinheads. Proto intenzivně hledá nové cesty, jak prezentovat svou ideologii stojící na kombinaci autoritářství, šovinismu a odmítání plurality. To, s čím se tak nyní setkáváme, je poměrně kompaktní neonacistická scéna, jejíž vůdci mají

²⁰ <http://www.delnickamladez.cz/nas-program>

politické ambice, v rámci jejichž naplňování neváhají zakrývat své skutečné přesvědčení.²¹

5.4.2 Konkrétní případy spolupráce

- 24. února 2007 demonstrovala v Berouně DS spolu s Autonomními nacionalisty proti radarové základně
- pravidelně se DS účastnila Svatováclavské manifestace Autonomních nacionalistů v Kladně
- DS podpořila pokus neonacistů uspořádat v listopadu 2007 pochod pražským Židovským městem
- v únoru 2008 DS spolu s AN a RWU uspořádaly pochod na podporu Srbska
- zástupci AN, NO, a RWU se pravidelně scházejí na prvomájových shromážděních DS (DSSS)
- vrchol vývoje a provázanosti strany na neonacistickou scénu přišel 17. listopadu 2008, kdy se v Janově fyzicky střetli příznivci DS, NO a AN s policií, která je oddělovala od romských bytů a Romů, kteří organizovali protiakci. Celodenní střety následně sehrály velkou roli v neonacistické mytologii i v propagandě DS. V reakci na celé dění se předseda DS vyjádřil o snaze DS vytvořit z České republiky etnicky a rasově čistou zemi
- další významný incident, se kterým média spojovala DS, byl útok zápalnými lahvemi na obydlí romské rodiny ve Vítkově v dubnu 2009²²

5.4.3 Volební výsledky DSSS v roce 2010

Dělnická strana sociální spravedlnosti získala v parlamentních volbách 1.14% tj. 59 880 hlasů. Ve srovnání s výsledky rozpuštěné Dělnické strany ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2009 (1.07%, 25 368 hlasů) si teoreticky polepšila, a to o 0,07%. Vyšší počet hlasů však především souvisí s vyšší volební účastí ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Přestože lze volební výsledky DSSS v parlamentních volbách globálně vnímat jako marginální, nebylo možné je zcela

²¹ <http://wwry.antifa.cz/dnesni-neonacismus-je-dobre-bezici-byznys>

²²BASTL, M. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Grada, 2011, s. 149

bagatelizovat. Existovaly totiž lokality, kde takto strana obdržela více než 10% hlasů. Zmínit lze např. Rovná (okr. Sokolov), Všehrady (okr. Chomutov, Bělušice (okr. Most), Hvozdec (okr. České Budějovice, dokonce 23,63%) či Nový Kramolín (okr. Domažlice).

Senátních voleb se za DSSS zúčastnil její předseda Tomáš Vandas. Kandidoval na Mostecku, které si vybal, jak sám uvedl, proto, že zde DSSS měla relativní úspěch ve volbách do Poslanecké sněmovny. Ve volbách neuspěl a do druhého kola nepostoupil.

V komunálních volbách DSSS soustředila své kandidátky především do krajů Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského. V ostatních krajích měla kandidáty vždy jenom v jednom městě. Jednalo se o cíleně vybrané lokality, a to jak z hlediska sociálně ekonomických problémů, tak reálných problémů v soužití majority a romské minority. Přes veškeré úsilí se DSSS nepodařilo významným způsobem zasáhnout do volebního klání na komunální úrovni.²³

Přehled volebních výsledků do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR je vyobrazen na mapě v příloze číslo III.

5.5 Aktivita pravicových extremistů v ČR

5.5.1 Pořádání koncertů White power music

V devadesátých letech se začali v Čechách pořádat první koncerty skinheadských kapel. Organizátoři, zejména z řad BHS, byli díky jisté benevolenci či nezkušenosti českých úřadů schopni pořádat koncerty mezinárodně uznávaných neonacistických kapel s účastí až jednoho tisíce návštěvníků na jednom koncertě. Na koncertech docházelo k navazování kontaktů jak v rámci České republiky, tak se zahraničím a také k utužování pocitu pospolitosti a výlučnosti. Koncerty neonacistických kapel tak sehrály významnou roli v rozvoji neonacistického hnutí.²⁴

Koncertů pořádaných pravicovými extremisty v České republice v posledních letech ubývá. Podle odborníků je důvodem klesajícího počtu koncertů především tlak nevládních organizací a policie. Přívrženci krajní pravice proto také v současnosti více vyjíždějí na koncerty do zahraničí a na domácí půdě se orientují spíše na veřejné akce.

²³www.mvcr.cz/soubor/zprava-pdf.aspx

²⁴CHARVÁT, J. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha, 2007, s. 148 – 153.

V současnosti, co se týká akcí s hudební produkcí pravicově extremistických kapel, organizují se koncerty pro české účastníky mimo území ČR, zejména v příhraničních oblastech Polska a Slovenska, navštěvování koncertů v zahraničí a pořádání menších soukromých oslav, často jen za poslechu reprodukované hudby.²⁵

5.5.2 Nejvýznamnější české skupiny WPM

V roce 1988 vznikla v Praze první skinheadská kapela Orlík, v jejímž čele stál zpěvák Daniel Landa. Ve svých textech se kapela opírala o bojovný antikomunismus a český šovinismus s prvky rasismu (viz příloha IV text písně Bílá liga), avšak v její tvorbě zcela chyběly prvky antisemitismu typické pro neonacismus. Významnou roli hrál v textech kapely Orlík také odkaz na husitské tradice, z nichž si však kapela vybírala pouze odkaz na vojenské úspěchy a český nacionalismus. Skupina také běžně ve svých textech používala prvky rasismu.²⁶

Jedna z významných českých "white power" skupin byla Vlajka, která ve svých textech vystupovala proti židům, cizincům, komunistům, homosexuálům, policistům a různým antirasistickým skupinám.²⁷ Jako další pak můžeme jmenovat Buldok, či stále ještě hrající Conflict 88.

5.5.3 Pořádání pravicově extremistických demonstrací

V roce 2005 si pravicoví extrémisté začínají uvědomovat, že pro zviditelnění se a pro prosazování nacionálně socialistických představ je potřeba učinit mnohem více, než do doby, kdy se shromáždění neonacistů omezovala na soukromé akce typu oslavy narozenin, výročí a soukromé koncerty, veřejnosti zcela uzavřené. Neonacistické hnutí se tedy začalo věnovat politickým tématům a postupně začalo opouštět uzavřená místa a vstupovat do veřejného prostoru – do ulic.

Veřejná shromáždění pravicových extremistů bývají, až na výjimky, řádně ohlášená. Svolavatelem je sympatizující osoba, nespjatá však přímo s jádrem místní organizace nebo scény. Zaznamenány byly rovněž spontánní demonstrace.²⁸ Zprávy o nich se obvykle šíří po internetu, výzvy se objevují na webových stránkách

²⁵ www.mvcr.cz/soubor/zprava-pdf.aspx

²⁶ CHARVÁT, J. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha, 2007, s. 142 – 147.

²⁷ <http://whiteresistance.jex.cz/menu/vlajka-skupina>

²⁸ www.mvcr.cz/soubor/zprava-pdf.aspx

neregistrovaných hnutí, na diskusních fórech a jednotlivci si ji předávají mobilními telefony. V České republice dochází ke spontánním demonstracím na základě odůvodnění, že v době, kdy se o shromáždění rozhodlo či bylo iniciováno, bylo již pozdě na nahlašování. Policie potom jen dohlíží na bezproblémový průběh a shromáždění rozpouští, pokud nazná, že došlo k protiprávnímu jednání. Finanční pokutou je potrestán svolavatel, a to jen v případě, že byl identifikován.²⁹

5.5.4 Projevy extremismu na internetu

Internetové prostředí využívají ultrapravicové subjekty k propagaci vlastních názorů, ideologie, cílů, anebo hnutí jako celku. Slouží jim ke komunikaci a zároveň ke koordinaci, neboť cílem většiny webů spjatých s pravicově extremistickou scénou je mobilizační a aktivující prvek. Jednotliví uživatelé často využívají subjektivního pocitu anonymity, který bývá v některých případech objektivní díky dobře zabezpečeným serverům. Je tak umožněno sdílení obrazových a zvukových materiálů, které často symbolizují či propagují zakázaná hnutí.³⁰

Většina „závadových stránek“ je umístována ve Spojených státech amerických, neboť americké pojetí svobody slova a projevu je značně odlišné od evropského pohledu. Obsah webových stránek, který by mohl v České republice naplnit skutkovou podstatu některého z „extremistických“ trestných činů tak nebude trestný ve Spojených státech. Tento problém neřeší pouze česká policie, ale i další státy, proto je tomuto tématu věnována značná pozornost i v rámci Evropské unie. Boj proti informační kriminalitě byl a kybernetickým hrozbám byl i jednou z priorit českého předsednictví v Radě EU.

Vzhledem k tomu, že kriminalita pravicových extremistů páchaná přes internet má v poslední době vzrůstající tendenci, jsou si Policie ČR i Ministerstvo vnitra vědomy nutnosti vytvoření efektivnějších způsobů, jak proti tomuto fenoménu důrazně zakročit.

V poslední době narostly jejich aktivity v prostředí diskusních fór a internetových sociálních sítí, zejména Facebooku. Tyto komunikační prostředky představovaly velmi jednoduchý způsob, jak spolu mohou pravicoví extremisté aktivně komunikovat a

²⁹ BASTL, M. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Grada, 2011, s. 170

³⁰ www.mvcr.cz/soubor/zprava-pdf.aspx

prezentovat své myšlenky. Zdánlivá anonymita internetu jim totiž umožňuje vyjádřit i jinde tlumené rasistické, antisemitské či jiné nesnášenlivé postoje. V souvislosti s využitím sociálních sítí byl zaznamenán relativně nový fenomén, spočívající ve vytváření různých diskusních skupin a fór týkajících se některých společensky citlivých témat, do nichž přispívali jak extremisté, tak i běžní občané. V podstatě touto cestou docházelo ke skryté popularizaci extremistických názorů a jejich rozšiřování mezi veřejnost.³¹

Pro internetové stránky neonacistických hnutí působících na internetu jsou **charakteristické následující znaky:**

- formální, popř. alespoň faktická provázanost internetové stránky s konkrétním neonacistickým hnutím
- neskrývaná prezentace názorové orientace uskupení, radikálnost
- v závislosti na radikálnosti hnutí je u některých serverů před jeho vstupem povinná registrace
- internetový portál slouží k prezentaci cílů uskupení a názorové orientace členů uskupení (typická je oficiální deklarace cílů uskupení, názorová prohlášení, kodexy jednání členů, statuty atd.)
- prezentací oficiálních stanovisek hnutí dochází nejen k vymezení hnutí navenek, ale i k získávání nových příznivců
- k některým serverům je připojeno i diskusní fórum (v závislosti na radikálnosti hnutí se vyskytuje povinná registrace účastníků fóra)
- internetový portál slouží k faktickému organizování hnutí (organizace koncertů, pochodů setkání atd.)
- napojení příslušného serveru na ostatní portály krajně pravicové sféry (internetové odkazy, typická provázanost scény)
- internetové portály nabízejí ke stažení publikace autorů, na nichž jsou neonacistická hnutí ideologicky postavena a tiskoviny vydávané příslušnými hnutími (např. Max Hammer, Publikace Cesta vpřed - Blood and Honour; A. Hitler, Mein Kampf atd.)
- prezentace idolu vůdce, popř. oběti (např. Skužný, Pechanec, osoby stíhané a odsouzené v souvislosti „s uplatňováním práva na svobodu projevu“ atp.)

³¹ <http://www.mvcr.cz/clanek/projevy-extremismu-na-internetu.aspx>

- napojení na průmysl související s krajně pravicovou scénou (oděvní průmysl a hudba)³²

³² <http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2008051402>

6 Trestná činnost s extremistickým podtextem

6.1 Vymezení pojmu trestná činnost s extremistickým podtextem

Pod tímto pojmem Ministerstvo vnitra rozumí ty formy trestné činnosti, o nichž je důvod se domnívat, že byly extremistickými postoji motivovány nebo ovlivněny. Alternativně lze v řadě případů používat i pojmu kriminalita motivovaná rasovou, národnostní nebo jinou sociální nenávistí. Jde o jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku a jeho pohnutkou je apriorní nenávist vyplývající z příslušnosti adresáta útoku k rase, národnosti, náboženství, třídě či jiné sociální skupině, přičemž specifickým typem zařaditelným do této kategorie kriminality jsou také útoky proti symbolům či představitelům existujícího společenského systému, jsou-li motivovaná apriorní nenávistí vůči němu.³³

6.2 Historie trestné činnosti s extremistickým podtextem v ČR

V průběhu 15 let, kdy je tato trestná činnost sledována, představovala malý podíl na celkové zjištěné kriminalitě, dosahující maximálně 0,1 %.

Z dlouhodobého hlediska (období let 1996 – 2009) byly nejvíce tímto druhem trestné činnosti zatíženy kraje Severomoravský, Jihomoravský a Severočeský a hl. město Praha. Je to dáno řadou specifík těchto regionů, nevyjímaje socioekonomické faktory. Tento trend, jak ukazují statistické údaje za rok 2010, pokračuje.

6.3 Osoby páchající trestnou činností s extremistickým podtextem

Typická je skutečnost, že jsou mezi nimi osoby z majoritní společnosti, které ventilují své xenofobní postoje, zaměřené především proti Romům, a nejsou prokazatelně spjaty s pravicově extremistickými subjekty. Při páchání této trestné činnosti bývá přibližně jedna čtvrtina pachatelů pod vlivem alkoholu. Výrazným způsobem mezi nimi převažují muži, podíl žen je zanedbatelný. Dále lze konstatovat, že

³³ <http://www.policie.cz/clanek/prevence-informace-o-extremismu-co-je-extremismus.aspx>

každoročně mírně převažují prvopachatelé nad recidivisty. Z hlediska vzdělání se dlouhodobě jedná o výrazný podíl osob se základním vzděláním či základním vzděláním s výučním listem. Dlouhodobě neměnná je i věková struktura pachatelů – převažují mezi nimi osoby ve věku 21 – 39 let.

Pro ovlivnění tohoto trendu jsou důležité vzdělávací aktivity a kampaně zaměřené do nižších věkových kategorií, aby nedocházelo k jejich pozdějšímu propadu mezi pachatele v rámci výše zmíněné věkové kategorie. Je třeba brát neustále v potaz latentnost tohoto druhu kriminality a skutečnost, že nejčastější obětí této trestné činnosti bývají příslušníci romského etnika.³⁴

6.4 Trestná činnost páchaná pravicovými extrémisty

Jde především o následující trestné činy:

- § 403 Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka
- § 404 Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka
- § 405 Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia
- § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny
- § 352 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci³⁵

Přestože se jedná u kriminality s extremistickým podtextem celkově o malá čísla, nelze tuto skutečnost podceňovat. Ve spojitosti s výše uvedenými fakty je zřejmé, že si budou vyžadovat více pozornosti orgánů činných v trestním řízení trestné činy páchané z nenávisti. Jejich oběťmi se mohou stávat lidé s odlišnou sexuální orientací, senioři, osoby zdravotně postižené, bezdomovci a jinak vyloučené skupiny obyvatel.

³⁴ www.mvcr.cz/soubor/zprava-pdf.aspx

³⁵ http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/extremis/1999/tr_cin.html

7 Pohled z druhé strany

Termín antifašismus neoznačuje žádnou konkrétní politickou doktrínu. Jde o politický program, který může být realizován ve spojení s jakoukoliv politickou ideologií. Termín se objevil v Itálii ve 20. letech minulého století jako označení sil odporujících nástupu italského fašismu a postupně se rozšířil, přičemž výraznější dopad získal v oblastech s historickou zkušeností s fašismem. Přestože relativně častěji je antifašismus spojován s politickou levicí, jde z velké části o historickou koincidence.³⁶

V současné době v České republice funguje poměrně hustá síť veřejně odmítající neonacismus a podporující demokracii, složená s institucí státního i nestátního sektoru. Přestože se neonacistická hnutí objevují již od počátku devadesátých let 20. století, nebyla této celospolečenské hrozbě po dlouhou dobu věnována systematická pozornost, kromě sledování dění na scéně.

Mezi nejsilnější odpůrce ze společnosti patří řada subjektů a aktivistů z nestátního neziskového sektoru, kteří pořádají osvětové a vzdělávací akce na podporu demokratických hodnot a organizují kampaně za boj proti extremismu. Trendem posledních let (od roku 2009) je zvýšená aktivita občanského sektoru, který vyjadřuje nesouhlas s činností neonacistů čím dál viditelněji a hlasitěji.

Mezi odpůrce neonacistů se řadí rovněž zástupci opačného ideového spektra – anarchisté. Nejaktivněji se profiluje na české scéně Antifašistická akce (AFA) a Antifa.

7.1 *Antifašistická akce (AFA)*

Antifašistická akce je nejznámější organizace, která reprezentuje radikální antifašistický směr. První Antifašistická akce byla vytvořena již v roce 1930 Komunistickou stranou Německa jako obranná organizace proti rostoucímu nacistickému hnutí v zemi. Dnes působí skupiny AFA po celé Evropě.

Pozadí, na kterém AFA vznikala, se začalo utvářet na přelomu 80. a 90. let minulého století. V této době dochází ke zřejmému oddělení skupin, které se hlásí ke krajní pravici nejrůznějšího profilu, a skupin, které jsou osloveny anarchismem. Česká

³⁶ <http://www.rexter.cz/antifasisticka-akce-od-subverze-k-vigilantismu/2010/11/07/>

Antifašistická akce byla založena v roce 1996. V pozadí této iniciativy byly dvě významnější síly a to anarchistické hnutí (v politické rovině) a antifašističtí skinheadi (v rovině subkulturní). Zásadní pro pochopení charakteru první generace AFA je fakt, že vznikla nikoliv v reakci na útok ze strany krajní pravice nebo v reakci na vzestup popularity fašistických uskupení, ale v reakci na zásah státních složek. V následujících letech se AFA profilovala coby militantní organizace, do značné míry integrovaná do anarchistického prostředí. Zůstala ovšem i součástí mládežnických subkultur a to jednak proto, že nezanedbatelnou část příznivců ochotných vstupovat do násilných střetů s policií a oponenty z řad krajní pravice tvořili antifašističtí skinheadi, jednak proto, že hudební produkce je pro ni dlouhodobě jedním ze zdrojů finančních prostředků.³⁷

Česká AFA se zabývá propagačními, informačními a praktickými formami boje se všemi autoritářskými ideologiemi a skupinami usilujícími o jakékoli formy útlaku, v první řadě s neonacismem a ultrapravicí. Stejně tak vystupuje proti současnému systému, který podle ní přináší čím dál větší kontrolu nad životy lidí, drancování přírody a prohlubování sociální a ekonomické nerovnosti na celém světě.³⁸

AFA je otevřená každému, kdo se chce aktivně podílet na boji proti fašismu, nacismu a bolševismu ve všech jeho podobách a to i v době, kdy je antifašizmus často posuzován jako extremismus. AFA sdružuje radikální antifašisty a antifašistky, kteří vytvářejí po celém území České republiky lokální autonomní skupiny, kde přednostně vyvíjejí svou činnost. Zároveň se dobrovolně sdružují do nadregionálních struktur, dle místa působnosti nebo oboru činnosti. Vnitřní struktura autonomních skupin je založená na přirozené rovnosti všech jejích členů, bez umělých autorit a vůdců. AFA nespolupracuje se státními orgány, politickými stranami ani represivními složkami. Spolupráce probíhá pouze se skupinami a jednotlivci, jejichž působení není v rozporu s našimi principy a cíli. AFA usiluje o spojení všech lidí, kteří souhlasí s tím, že křivda na jednom je křivda na všech.³⁹

Prvním dominantním rysem současné AFA je její snaha o získání veřejného mínění. Byl opuštěn koncept proti-demonstrací, přičemž za zmínku stojí snaha AFA vyhnout se tomu, aby antifašisté byli na demonstracích a při střetech médií prezentováni jako „jeden ze dvou zneprátených gangů v zásadě na stejné úrovni jako neonacisté“.

³⁷ <http://www.rexter.cz/antifasisticka-akce-od-subverze-k-vigilantismu/2010/11/07/>

³⁸ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Antifa>

³⁹ <http://www.antifa.cz/content/kdo-jsme>

Zároveň se takto současná AFA vyhýbá i střetům s policií. Ministerstvo vnitra ČR se domnívá, že se AFA inspirovala u krajní pravice ve snaze prezentovat se navenek jako seriózní politická síla.⁴⁰

Hlavní agendou AFA v současnosti zůstává vesměs potlačování krajní pravice a to zejména v monitoringu činnosti neonacistů a zveřejňování získaných informací na internetových stránkách AFA/ANTIFA. V tomto ohledu chce suplovat, nahrazovat či doplňovat roli státu, kterou chápe jako nedostatečnou. V současnosti se místo pořádání veřejných shromáždění příznivci této části levicového spektra zaměřují na aktivity směřující dovnitř hnutí, jako jsou různé přednášky, diskuze, promítání filmů, výstavy, koncerty, benefiční a vzpomínkové akce apod. K prezentaci svých myšlenek využívali zejména internet a dále nejrůznější informační a letákové kampaně.

7.1.1 Významné akce pořádané AFA

- 1.5. 1999 střet s policií na Národní třídě při průchodu neonacistů na Střelecký ostrov
- 23.9.2000 několikatisícová demonstrace proti zasedání MMF a SB v Praze
- každoročně pořádaný festival na Císařské louce – Mayday

7.2 *Československá anarchistická federace (ČSAF)*

Československá anarchistická federace byla založena v létě roku 1995 a je součástí Internacionály anarchistických federací (IFA/IAF). ČSAF sdružuje místní skupiny a jednotlivce, kteří se hlásí k anarchistickým myšlenkám. Je organizací sdružující pracující, nezaměstnané a studenty podle anarchistických principů. Usiluje o vytvoření svobodné a samosprávné společnosti založené na územní a výrobní samosprávě, autonomii a federalismu, rovnosti, solidaritě a sociální spravedlnosti. ČSAF se věnuje propagaci anarchistických myšlenek a různorodým aktivitám, které považuje za důležité. V současné době je ČSAF tvořena několika místními skupinami a jednotlivci v různých koutech země.

⁴⁰ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2001/0004/4tema.html>

ČSAF plně podporuje a účastní se akcí pořádaných AFA a šíří ve svém okolí antifašistické propagační materiály.⁴¹

7.3 Good night white pride (GNWP)

Kampaň Good Night White Pride původně vznikla v prostředí hudebních subkultur, jako jsou hardcore nebo punk. Postupem času se však vyprofilovala a dnes ji podporuje široké spektrum hudebních skupin, subkultur, labelů a promotérů.

Už od svého vzniku je o rázném odmítání xenofobních postojů - nacionalismu, rasismu, diskriminaci kvůli barvě pleti či sociálnímu postavení, fašismu, nacismu, všem snahám svázat životy lidí pod dohledy všudypřítomných kamer či pravidel chování a myšlení.⁴²

7.4 Ne rasismu

Iniciativa sdružuje antirasisticky, antifašisticky a antiautoritářsky smýšlející pracující a studenty středních a vysokých škol, kterým není lhostejná xenofobie v současné české společnosti a zejména pak aktivity neonacistických a rasistických organizací a hnutí. Iniciativu Ne Rasismu byla založena na podzim roku 2009 bez návaznosti na politické strany či jiné organizace.⁴³

⁴¹ <http://www.csaf.cz/index.php?clanok=880>

⁴² <http://www.gnwp.cz/content/o-gnwp>

⁴³ <http://www.nerasismu.cz/onas>

B.PRAKTICKÁ ČÁST

Úvod

Účelem praktické části bude srovnat zjištěné skutečnosti z teoretické části této bakalářské práce s názorem a znalostmi o dané problematice určité skupiny respondentů, a to pomocí analýzy dotazníku distribuovaného pomocí internetového portálu google.com. Dotazník byl rozeslán mezi 100 náhodně vybraných respondentů ve věkové skupině od 15 do 30 let. Jelikož je všeobecně známo, mladí lidé jsou pravděpodobně ochotni podporovat radikální strany a hnutí i přesto, že vesměs nezastávají jejich ideologii. Důvodem spoluúčasti může být obecná vůle k revoltě, zábava, potřeba patřit k určité skupině apod. Vyhodnocením výsledků průzkumu následně zjistíme, jak jsou mladí lidé ohledně extremistické scény informovaní.

Druhá část praktické části se bude zabývat analýzou preventivních programů na národní a lokální úrovni.

8 Veřejný průzkum

Základním nástrojem k realizaci průzkumu jsem zvolila dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit, jak jsou mladí lidé informováni ohledně extremismu. Dotazník byl v elektronické formě a jeho odkaz byl odeslán prostřednictvím sociální sítě facebook mezi náhodně vybrané respondenty.

Celkem bylo mezi respondenty distribuováno cca 100 dotazníků, z nichž se vrátilo 40 exemplářů.

Do šetření se tak zapojilo 40 respondentů, z nichž 26 tedy 65% tvořili muži, zbytek tedy 14 žen tvořilo 35% odpovídajících.

Rozhodla jsem se zaměřit své šetření na mladé lidi, jelikož podle mého názoru tvoří nejrizikovější skupinu. Věk respondentů byl následující: největší počet 24 dotázaných tj. 62% tvoří věková skupina od 22 do 30 let, druhou největší skupinou s 28% bylo 11 dotázaných ve věku 16 – 21 let druhé dvě skupiny tj. pod 15 a nad 30 let tvoří zanedbatelnou hodnotu.

Šetření ukázalo, že informovanost mezi mladými lidmi ohledně extremismu je ucházející. Celých 93% zúčastněných odpovědělo, že ví co je to extremismus a celých 82% si myslí, že je to problém, který je nutné řešit.

Nejvíce dotázaných si tento pojem spojuje s krajní pravicí a levicí, s rasismem, násilím, politikou ale například i hloupostí.

Stejně tak 69% kladně odpovědělo na otázku, jestli znají nějaké extremistické hnutí. Nejčastější odpovědí byla Dělnická strana, mezi dále jmenovaným se objevili například Národní odpor, Bohemia hammer skins, Blood and Honour, Vlastenecká fronta nebo Anitfa.

Z výzkumu vyplývá, že celých 80% dotázaných zná Dělnickou stranu, proto jsem se dále zajímala, co si veřejnost myslí, že vede mladé lidi vstoupit do této strany. Nejvíce respondentů se shodovalo v následujících bodech: neschopnost zařadit se do jiné skupiny, podprůměrná inteligence, neznalost, touha odlišit se do zbytku společnosti a nespokojenost s řešením ‚romské otázky‘.

Většina, tedy 95% dotázaných zná anarchisty, kteří se jim vryli do paměti především demonstracemi vůči radikální pravici, 50% účastníků šetření také odpovědělo, že zná někoho, kdo se svými názory přiklání k anarchismu. Oproti tomu jen 18% dotázaných zná někoho, kdo se svými názory přiklání k nacismu. Z toho

vyplývá, že většina mladých lidí, kteří se zúčastnili mého dotazníkového šetření se přiklání k radikální levici.

Ukázka dotazníku a podrobné výsledky dotazníkového šetření k jednotlivým údajům jsou uvedeny v přílohách číslo VIII a IX.

9 Preventivní programy v ČR

Prevence extremismu je dlouhodobý, komplexní úkol, který vyžaduje spolupráci více subjektů ze státního i nestátního sektoru. Je zapotřebí znalosti problematiky, kvalifikovaného personálu a v neposlední řadě i finančních prostředků. Je nutné se zaměřit na čistě protiextremistickou prevenci, nikoli pouze na prevenci jevů, které přispívají k šíření problému (např. řešení problémů sociálně vyloučených lokalit).

Ministerstvo vnitra, jakožto gestor boje proti extremismu, podniklo určitá opatření, které v letošním roce vyústí v „Katalog protiextremistických preventivních opatření“, na jehož základě pak budou naformulovány konkrétní termínované úkoly s gescemi do další „Koncepce boje proti extremismu pro rok 2012“.⁴⁴ (viz příloha X)

9.1 Preventivní programy MV ČR a Policie ČR

V květnu 2009 přijala Vláda ČR první komplexní dokument věnující se protiextremistické politice „Strategie boje proti extremismu“. Tento dokument je každým rokem aktualizován. Následně v červnu téhož roku byla podepsána „Dohoda ústavních činitelů, parlamentních politických stran a občanů o společném postupu proti nárůstu extremismu a rasismu“ (viz příloha XI), ve které signatáři odsuzují šíření extremistických nálad a vyvolávání atmosféry konfrontace a násilí v naší společnosti. Podpis této dohody je ale možné chápat spíše jako deklaratorní krok, nezavazující k žádným konkrétním postupům.⁴⁵

9.1.1 Nová policejní filozofie pro boj s extremismem

V roce 2009 Policie ČR přijala novou filozofii zvládání bezpečnostních opatření při hromadných extremistických akcích. Pro tento trend je charakteristický neagresivní a nevyzývavý projev, charakterizovaný dvěma zásadami: „Low profile policing“ a „3D strategie“.

⁴⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09OA%3d%3d>

⁴⁵ BASTL, M. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Grada, 2011

Obě zásady leží zjednodušeně ve dvou rovinách. Snaží se maximálně zabránit eskalaci násilí. Vyzbrojené pořádkové jednotky jsou v této fázi mimo vizuální kontakt s veřejností a policie vyjednává pomocí Antikonfliktních týmů. V případě propuknutí násilí rychle a dynamicky zasahuje proti jeho původci. Zde se uplatňuje zásada „Get and back“, kdy policisté zadrží konkrétního násilníka a okamžitě opouští místo zákroku.

9.1.2 Antikonfliktní týmy – komunikací proti násilí

Myšlenka AKT byla objevena v roce 2005 v SRN a převzata z opatření na technoparty v Berlíně. V České republice fungují od roku 2006.

Je to forma preventivního působení za účelem předcházení protiprávnímu jednání, zejména při akcích s účastí většího počtu osob spojených s riziky narušení veřejného pořádku.

Jejich základním úkolem je transparentním způsobem prostřednictvím komunikace předcházet agresivnímu jednání osob při policejním opatření. „Ákátéčka“ se orientují na stanovené cílové skupiny osob (extremisty, fanoušky, technaře), místní obyvatelstvo, nezúčastněné osoby. Vysvětlují v rámci rozhovorů smysl a účel policejního opatření a konkrétního postupu policie. Upozorňují osoby dotčené opatřením na zákonné povinnosti policie v případě spáchání protiprávního jednání.⁴⁶

9.1.3 Program prevence kriminality a extremismu – „Úsvit“

Od roku 2009 financuje Ministerstvo vnitra řadu preventivních aktivit v rámci Programu Úsvit, jehož hlavním záměrem je zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách s cílem nastartovat perspektivní a efektivní spolupráci mezi státní správou, samosprávou a obyvateli sociálně vyloučených lokalit.

Program Úsvit kombinuje následující preventivní opatření:

- **netradiční metody vzdělávání** s cílem zatraktivnit školní výuku a motivovat děti a rodiče ke školní docházce a zvýšit prestiž vzdělání,

⁴⁶ <http://www.mvcr.cz/clanek/vycet-preventivnich-aktivit.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

- **asistent prevence kriminality** – vybraný člen z obyvatel sociálně vyloučené lokality, který v ní má autoritu a přehled o vnitřním dění. Asistent je zaměstnán u městské policie, která jej řídí a kontroluje. Cílem projektu je prevence kriminality a zajištění vymahatelnosti práva v prostředí sociální exkluze,
- **romský mentor** - pracovník pomáhající vykonat soudem uložený alternativní trest obecně prospěšných prací a působit proti jeho přeměně na trest odnětí svobody,
- **prevence zadlužování a vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti,**
- **vzdělávání strážníků městské policie a příslušníků Policie ČR v oblasti výkonu služby v sociálně vyloučených lokalitách a etnicky odlišných komunitách,**
- **technická (situační) opatření** zvyšující bezpečí obyvatel sociálně vyloučené lokality (kamerové monitorovací systémy, bezpečnostní dveře, apod. ve společných částech domů),
- **nabídka strukturovaného trávení volného času pro děti a mládež,**
- **sociologické šetření pocitu vnímání bezpečí obyvatel sociálně vyloučené lokality.**⁴⁷

9.2 *„Pedagogické působení“, sociálně preventivní programy*

Z obecného hlediska protiextremistické politiky je pedagogické působení důležité především v preventivní oblasti, má však význam i ve vztahu k následkům extremismu, a to tehdy, pokud jsou již žáci a studenti vázání na extremistickou scénu. Pedagogické působení je především diskursivní a působí jako jeden z dominantních pilířů vedle rodiny, struktur občanské společnosti, médií a politické kultury.⁴⁸

Nejrizikovější skupinou je právě mládež, které chybí odpovědnost vůči rodině a svému majetku, a svým věkem přirozeně směřuje k radikálním a jednoduchým řešením. Stejně tak u části mládeže absentují pozitivní společenské vzory a kvalitní rodinné zázemí. Dalšími faktory jsou i otevřenost novým myšlenkám popírání zavedených způsobů myšlení a chování, nedostatečná životní zkušenost, věkem daný egoismus,

⁴⁷ <http://www.mvcr.cz/clanek/program-prevence-kriminality-a-extremismu-usvit.aspx>

⁴⁸ BASTL, M. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Grada, 2011

snaha veřejně demonstrovat svou příslušnost ke skupinám vrstevníků a zviditelnění. Krajně pravicové organizace jsou pro mládež atraktivní svou relativní stabilitou, soudržností členů, zdánlivou výjimečností atp.⁴⁹

9.3 Role neziskového sektoru

9.3.1 Projekt dovedu to pochopit? – Hrozby neonacismu

Projekt „Dovedu to pochopit?“ vznikl v reakci na narůstající xenofobní a nacionalistické nálady v České republice a v Evropě vůbec. Mezi klíčové instituce, ve kterých se formují názory mladé generace na celospolečenská témata, patří školy. Jeho výstupem byla sada výukových materiálů, v nichž bylo zpracováno pět témat multikulturní výchovy pomocí videoklipů a seminářů na motivy rozhovorů.⁵⁰

9.3.2 NEOnáček: Chcete ho?

Kampaň společnosti Člověk v tísni je zaměřená na informování veřejnosti o aktuální činnosti extrémně pravicových skupin na území České republiky a varování před hrozbami, které může pro společnost představovat jejich rostoucí popularita a veřejná aktivita.

Kampaň je zaměřena hlavně na mladé lidi – studenty základních škol, středních odborných učilišť i ostatních typů středních škol, ke kterým se její výstupy budou dostávat prostřednictvím forem, které jsou jim blízké (videoklip, spot na internetu a v kinech) i prostřednictvím aktivit uspořádaných přímo na školách (semináře, materiál pro učitele, soutěž uměleckých škol a výstava).

Informační kampaň je součástí celoročního projektu „Dovedu to pochopit?“, který je spolufinancovaný z prostředků Evropské komise.⁵¹

⁴⁹ Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. Ch Beck, 2005

⁵⁰ <http://www.varianty.cz/dovedutopochopit/index.php?about>

⁵¹ <http://www.clovekvtisni.cz/index2.php?id=774>

Závěr

Nacionalistická scéna v posledních letech stagnuje, postrádá dlouhodobější strategii, vůdčí osobnost a zastřešující hnutí či politickou stranu, i přesto si myslím, že toto téma je stále aktuální a měla by mu být věnována náležitá pozornost.

Zjistila jsem, že mezi hlavní trendy na pravicově extremistické scéně je rostoucí využívání možností internetu, zejména sociálních sítí, kde je využíváno především výhod anonymity. Na jedné straně inklinace k decentralizovaným strukturám a lokálně působícím buňkám. Na druhé straně určitá inklinace a snahy o sjednocení scény, která by podporovala DSSS. Ubývá také koncertů a hudební produkce se z území ČR přesouvá do blízkého zahraničí. Tím také probíhá propojení na ideologicky spřízněné organizace v zahraničí.

Dalším postřehem je fakt, že roste význam Dělnické mládeže jako organizace, do které budou mít tendenci se zapojovat zejména mladší zájemci o aktivity. I z tohoto důvodu by jistě byla na místě zvýšená prevence a informovanost o této problematice na základních školách.

Příznačné pro neonacistickou scénu je také to, že nenazývají věci pravým jménem a tímto ‚klamavým způsobem‘ se jim daří oslovovat část mladé a velmi často nespokojené generace. Například rasismus prezentují jako vlastenectví, xenofobii jako touhu po blahu národa, iracionální agrese vůči jedincům je dělání pořádku, rozdmýchávání rasové nenávisti zase nazývají národním uvědoměním.

I přesto, že Bezpečnostní informační služba podle svých informací zveřejněných na internetu konstatovala o vývoji na extremistické scéně, že ‚pravicově extremistická scéna stagnovala‘, poslední události ukazují, že činnost neonacistů v České republice nabývá na agresivitě. Svědčí o tom i události z poslední doby kdy v březnu letošního roku kriminalisté našli suroviny k výrobě výbušnin, střelné zbraně a propagační materiály s neonacistickou tematikou, které vypovídají o ideologickém boji neonacistů. Policisté obvinili devět lidí z propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka.

Pro ‚osoby sympatizující‘ s krajně pravicovou ideologií je příznačné, že současný politický systém je podle nich nespravedlivý a projevuje se u nich frustrace v oblasti pracovního uplatnění, rodinného života i materiálního zajištění

Často jde o lidi s nižším vzděláním, kteří projevují rysy psychické labilita a závislosti na skupině. Za velmi závažný pokládají romský problém a podle nich v jeho řešení státní orgány zásadním způsobem selhávají. Je tomu tak především proto, že policie a úředníci mají strach a bojí se většinou zakročít. Z pohledu boje proti extremismu se v analýze jeví jako rizikový právě tento segment populace.⁵²

Pozitivním zjištěním bylo, že česká společnost obecně zastává silně negativní postoj vůči neonacismu, jeho požadavkům i cílům.

⁵² www.mvcr.cz/soubor/zaverecna-zprava-z-vyzkumu.aspx

Seznam použitých zkratk

AFA – Antifašistická akce

AN – Autonomní nacionalisté

B&H – Blood & Honour

BHS – Bohemia Hammerskins

ČSAF – Československá anarchistická federace

DM – Dělnická mládež

DS – Dělnická strana

DSSS – Dělnická strana sociální spravedlnosti

GNWP – Good night white pride

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

NO – Národní odpor

NS – Národně socialistický

P.O.W. – Prisoners of War

RWU – Resistance Women Unity

WPM – White power music

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

1. Bastl, M. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*, Praha: Grada, 2011. 288 s.
2. Černý, P. *Právní ochrana před extremismem*, Praha: C. H. Beck, 2008. 270 s.
3. Danics, Š. *Extremismus – hrozba demokracie*, Praha: Triton, 2003. 62 s.
4. Horník, J. *Proč holocaust – Hitlerova vědecká mesianistická vražda*, Praha: Rybka publishers, 2009. 454 s.
5. Charvát, J. *Současný politický extremismus*, Praha: Portál, 2007. 184 s.
6. Chmelík, J. *Symbolika extremistických hnutí*, Praha: Trivis, 2000. 114 s.
7. Kuchta, J., Válková, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. 544 s.
8. Kupka, P a kol. *Krajní pravice ve střední a východní Evropě*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2009. 268 s.
9. Lee, M. *Bestie se probouzí*, Praha: BB art, 2004. 487 s.
10. Lee, M. *Radikální pravice v Německu*, Praha : Prostor, 2004. 287 s.
11. Mareš, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*, Brno: Barrister a Principal, 2003. 656 s.
12. Nakonečný, M. *Vlajka*, Praha: Chvojko nakladatelství, 2001. 332 s.
13. Shirer, W. L. *Vzestup a pád třetí říše – Dějiny nacistického Německa*, Praha: L. Marek, 2004, 1118 s.
14. Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*, Praha: Portál, 2008. 273 s.
15. Frištenská, H., *Problematika extremismu v ČR v roce 2004*

Elektronické zdroje:

16. www.antifa.cz
17. www.bhbohemia.org
18. www.bloodandhonour.com
19. www.clovekvtisni.cz

20. www.combat18.org
21. www.czechkid.cz
22. www.gwnp.cz
23. www.helcom.cz
24. www.ides.cz
25. www.mvcr.cz
26. www.nerasismu.cz
27. www.nicm.cz
28. www.odpor.org
29. www.policie.cz
30. www.rexter.cz
31. www.varianty.cz
32. www.whitejustice.com

Legislativní dokumenty:

33. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
34. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
35. Zákon ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů
36. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
37. Ústava České republiky – ústavní zákon č. 1/1993 Sb.
38. Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem ČNR dne 16. 12. 1992 jako součást ústavního pořádku ČR
39. Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (1965 - VS OSN, platnost 1969)
40. Úmluva Rady Evropy o ochraně lidských práv a základních svobod (4. 11. 1950 - Řím, platnost 1953)

Ostatní zdroje:

41. Modell, D. *Young, Nazi and Proud* [DVD]. Velká Británie, 2002. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=YBvO6GHdtXk>

Seznam příloh

- I. Foto se setkání krajně pravicové skupiny Blood and Honour
- II. Symbolika neonacistických organizací
- III. Mapa volebních výsledků do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2010
– podíl hlasů pro DSSS
- IV. Text písňe skupiny Orlík – Bílá liga
- V. Mapa trestné činnosti s extremistickým podtextem za období 1.1. - 30.10.2011
- VI. Informativní leták České anarchistické federace
- VII. Symbol GNWP, jehož pomocí se snaží organizace prezentovat
- VIII. Dotazník umístěný na stránkách <https://docs.google.com>
- IX. Souhrn výsledků dotazníku v PDF
- X. Koncepce boje proti extremismu pro rok 2011
- XI. Dohoda ústavních činitelů, parlamentních politických stran a občanů o společném postupu proti nárůstu extremismu a rasismu

Přílohy